

STRELEC

LIETANIE

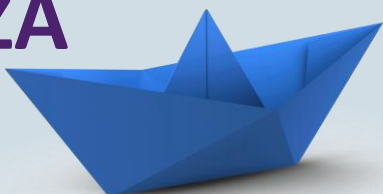
AKO LIETA DRON

**NA SLOVÍČKO
S KAPITÁNOM**

QARAQOSH

EIFFELOVA VEŽA

BICYKEL

EDITORIÁL

Zdravím vás strelkyne a strelci,

v poslednom čísle školského časopisu za rok 2022 nájdete ako vždy pestrú paletu článkov od nových aj pravidelných prispievateľov. Pokračujeme v anglických, nemeckých a talianskych článkoch, ktorými sa snažíme rozšíriť vašu slovnú zásobu, prípadne vás naučiť nový cudzí jazyk. Slovo roka 2022 určite vzbudí vašu pozornosť. Dozviete sa zaujímavosti o Železnej dáme, ktorá zdobí Paríž, v historickom okienku.

Venujeme sa aj vašim záľubám a tentokrát zistíte, aké je namáhavé urobiť si pilotný kurz, prekvapivo zistíte, že nie je jednoduché kúpiť si nový bicykel, a rozšírite si vedomosti o Iraku, z ktorého pochádza žiak našej školy Habeeb Yasir Rafo Saqat z I. S.

Podarilo sa nám vyspovedať pani učiteľku Ing. Kleinovú, lodného kapitána splavujúceho Dunaj Michala Bihunca a bývalého študenta Ing. Tomáša Vyoralu, ktorý bol jeden z prvých maturantov denného štúdia v roku 1994.

Zistíte ako fungujú kapacitné snímače, ako lieta dron a na aké robotické súťaže sa ešte stihnete prihlásiť.

Užite si vianočné prázdniny, oddýchnite si, aby ste sa mohli s plnými silami vrhnúť do nového roka, ktorý bude určite lepší ako predchádzajúci.

Krásne prežitie Vianoc a Nového roka 2023 vám zo srdca želá redakcia časopisu Strelec 😊.

Mgr. Katarína Hrnčárová

Ročník 10., číslo 2, štvrťročník

Vydavateľ:

SPŠSE Nitra

Šéfredaktorka:

Mgr. Katarína Hrnčárová

Redaktori:

Kristián Kocák

J.I.

Michal Pikus

Martin Šuriak

Monika Sikoraiová

Patrik Kišš

Pavol Goryl

Habeeb Yasir Rafo Saqat

Krištof Kováčik

Martin Kozma

Výroba:

PaedDr. Peter Antala

Spolupracovníci:

Katarína Hrnčárová

PaedDr. Peter Antala

Ing. Božena Cagáňová

Mgr. Eva Stanová

Mgr. Mária Szakállová

Mgr. Karol Gazdík

Mgr. Edita Andelová

Obrázky a fotografie:

Martin Kozma

PNG MART

PNG WING

Pixabay

Flaticon

PurePNG

Cena: nepredajné

OBSAH

- 4 – 8 Lietanie
- 9 Ako lieta dron
- 10 – 11 Kapacitné snímače vlhkosti
MEMS
- 12 – 14 Robotické súťaže na
Slovensku
- 16 – 21 Na slovíčko s kapitánom
- 22 – 27 Železná dáma
- 28 – 29 Vianočný album
- 30 – 33 Interview s ...
- 34 Weinachten
- 35 Ciao ragazze e ragazzi!
- 36 Basic Car parts
- 37 A review of the European
Day of Language
- 38 – 39 Bicykel
- 40 – 45 Qaraqosh
- 46 - 52 Pýtame sa absolventa
- 53 – 54 Slovo roka 2022
- 55 – 59 Esej

LIETANIE

Každý má od malička svoje vytúžené sny. Mojmím snom vždy bolo letectvo, a začiatkom tohto roka sa tento sen stal skutočnosťou. Je to síce náročný koníček, po finančnej, vekovej a aj zdravotnej stránke, ale aj z hľadiska ďalších faktorov, na ktoré musí byť človek pripravený, ak sa chce stať pilotom. Ja sa vám pokúsim aspoň trochu priblížiť, čo taký letecký výcvik a samotné lietanie obnáša.

Moja cesta pilota sa začala v januári 2022. Ako prvé sme s mojím inštruktorom začali riešiť vstupné letecko-lekárské vyšetrenie, ktoré sa vykonáva v nemocnici Ministerstva vnútra v Bratislave. Ako pilot vo výcviku na súkromnú licenciu som dostal lekárske osvedčenie II. triedy (pre veľké lietadlá alebo komerčné lietanie je potrebná I. trieda).

Potom nasledoval prvý let s inštruktorom, kde som si prvýkrát skúsil riadenie lietadla. Prvá fáza výcviku sú základné manévry s lietadlom (zatáčky, výkruty, stúpanie a klesanie).

Po základných manévroch nasleduje nácvik okruhov na letisku. Ide o vzlety a pristávanie okolo letiska, to je asi najdlhšia časť celého výcviku. V tejto časti začínate s inštruktorom, ale po určitých hodinách vás inštruktor pustí samého. Prvýkrát len vy a lietadlo. Neskutočný pocit! Na prvý samostatný let je povolené spraviť maximálne 3 okruhy (3 vzlety, 3 pristátia). Potom nasledujú ďalšie okruhy až do skončenia ďalšej fázy.

V júni som absolvoval potrebné skúšky rádio-operátora, stal som sa operátorom leteckej pohyblivej služby. Toto oprávnenie mi umožňuje komunikovať cez vysielaciu na leteckom pásme (118 – 136 MHz) s ostatnými pilotmi a letiskami. Možno ste si ma niekedy všimli, že chodím po škole s vysielaciu :D, tak vtedy monitorujem letisko v Janíkovciach.

Začiatkom prázdnin som začal predposlednú fázu výcviku – lety podľa prístrojov, kedy som mal špeciálne okuliare, ktoré mi nedovolili vidieť von z lietadla a musel som letieť iba podľa informácií a indikácií z prístrojov (výška, rýchlosť, poloha, náklon, kurz, plniaci tlak, teploty, palivo a veľa ďalších údajov).

Predposledná fáza trvala iba 5 hodín a hneď sme sa pustili do poslednej a najlepšej fázy z celého výcviku, do navigačných letov. V tejto fáze som odlietal zopár letov s inštruktorom a potom som lietal už sám. Väčšinou lietam na smery z Partizánskeho na Nitru, Nové Zámky a Levice.

V septembri ma čakali teoretické skúšky na Dopravnom úrade na Medzinárodnom letisku Milana Rastislava Štefánika v Bratislave. Ak mám pravdu povedať, veľmi som sa skúšok obával, bál som sa otázok, ktoré dostanem, ale nakoniec to išlo veľmi ľahko a odchádzal som odtiaľ prvý 😊.

Výcvik sa končí skúšobným letom s leteckým examinátorom, s ktorým poletím asi 1:45 hodiny. Po úspešnom záverečnom lete mi bude vydaná licencia súkromného pilota s kvalifikáciou pre lietadlá PPL(A) – Private Pilot License (Aircraft). Výcvik som absolvoval na športovom lietadle Cruiser PS-28 s volacou značkou OM-LSP (Oskar Mike – Lima Sierra Papa) v leteckej škole v Partizánskom od februára a do novembra 2022. Takýto výcvik sa cenovo pohybuje od 7500 do 8000 € a jeho dĺžka by mala trvať minimálne 45 letových hodín. Za veľa vďačím mojej mame, ktorá mi pomohla finančne a celý čas ma podporovala. Ak by vás čokoľvek zaujalo, kľudne ma vyhľadajte osobne alebo cez sociálne siete a pokúsim sa zodpovedať vaše otázky 😊.

Kristián Kocák, IV. B

Foto: Súkromný archív

1. SQUAWK – Odpovedač (vdaka nemu nás riadiaci vidia na radare)
2. Primárny letový displej (indikácie rýchlosti, výšky, kurzu atď.)
3. Indikátor vzdušnej rýchlosti a výšky
4. GPS
5. Vysielačka
6. Motorový displej (teploty, tlaky, otáčky atď.)
7. Poistky
8. Ovládanie klapiek
9. Prepínač prítoku paliva (z ľavého alebo z pravého krídla)

kristian_kocak

AKO LIETA DRON

mechatronika

Vztlak

Aby ste dostali dron do vzduchu, musíte vytvoriť vztlak (zdvih). Vztlak je sila, ktorá tlačí predmet nahor do vzduchu a vzniká zmenou tlaku vzduchu nad a pod lietadlom.

Smerové ovládanie

Najpopulárnejšie dostupné drony sú dnes multirotorové. Udržujú stabilitu zmenou otáčok každej vrtule. Smerové ovládanie v drone je dosiahnuté zmenou uhla nábehu vrtúľ, rovnako ako pri helikoptére, ale táto zmena je dosiahnutá spomalením niektorých rotorov.

Pohyb

Pre viacrotorový dron sú potrebné dva kľúčové senzory, ktoré sú potrebné na dosiahnutie hladkého letu. Akcelerometer detekuje lineárny pohyb, čo znamená pohyb po priamke, a gyroskop deteguje rotačný pohyb, čo znamená pohyb okolo priamky.

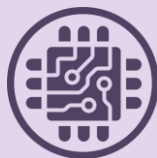
Diaľkové ovládanie a Wi-Fi

Aby ste mohli ovládať dron na diaľku, musíte s ním byť schopní bezdrôtovo komunikovať. Rádiové vlny sú neviditeľnou formou vlny v elektromagnetickom spektre. Aby rádio fungovalo, musíte mať vysielateľ na odosielanie správ a prijímač na prijímanie správ. Presnejšie povedané, váš vysielateľ a prijímač musia byť naladené na rovnakú frekvenciu. Väčšina dronov dnes podporuje Wi-Fi, aby mohli vysielateľ video do počítača, tabletu alebo smartfónu. Niektoré drony využívajú Wi-Fi aj na diaľkové ovládanie cez tablet alebo mobilnú aplikáciu.

GPS

GPS sa primárne používa na oznamovanie polohy do mobilnej aplikácie. GPS sa používa aj na predprogramovanie trás. Po naprogramovaní môže byť dron uvoľnený a bude lietať postupne ku každému z identifikovaných miest GPS.

J.I.

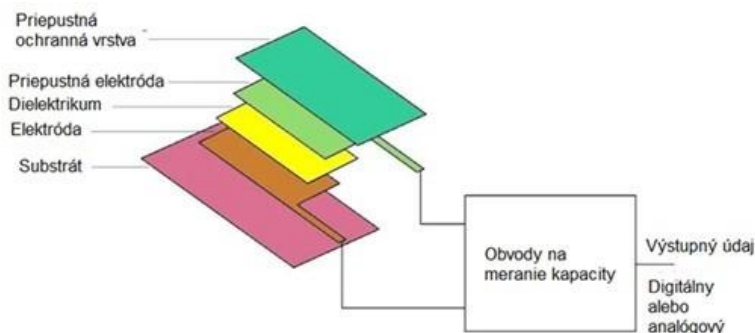
elektronika

KAPACITNÉ SNÍMAČE VLHKOSTI MEMS

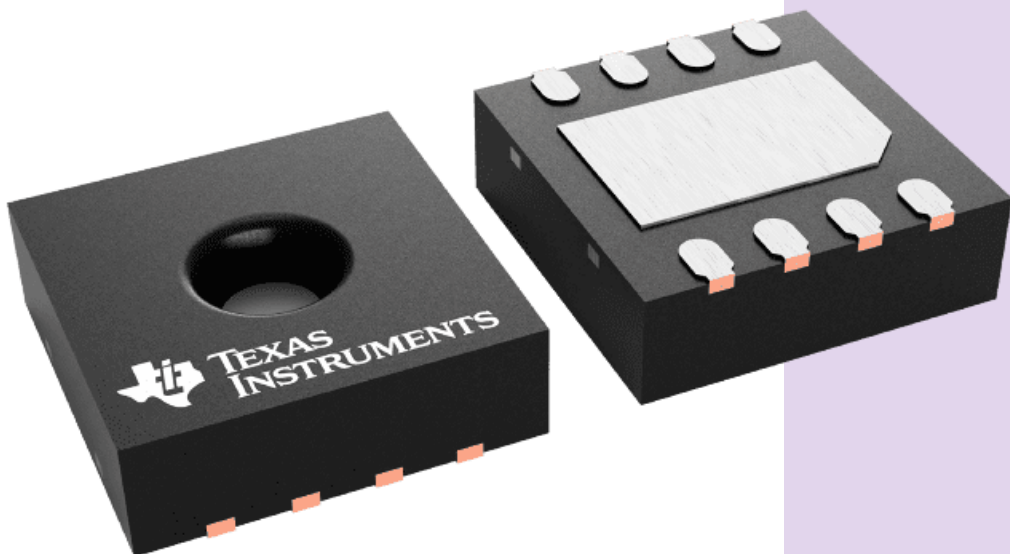
Kontrola vlhkosti je veľmi dôležitá pri potravinárskom, chemickom, farmaceutickom a rovnako tak aj elektro priemysle.

Ako meranie vlhkosti funguje? Vlhkosť je možné snímať na základe zmeny kapacity, použitím dielektrík citlivých na vlhkosť. Kapacita je vysoko aktuálna téma, ktorú práve preberáme na elektrotechnike, a preto som si aj túto tému vybral.

Pri tvorbe kapacitného snímača vlhkosti sa elektróda najskôr naniesie na substrát, väčšinou kremík. Nasleduje nanosenie tenkej dielektrickej vrstvy z rôznych polymérov citlivých na vlhkosť. Na nanosenú vrstvu sa pridá druhá elektróda, ktorá prepúšťa vlhkosť. Nakoniec sa snímač pokryje priepustnou ochrannou vrstvou, ktorá ho chráni pred kontamináciou a kondenzáciou.

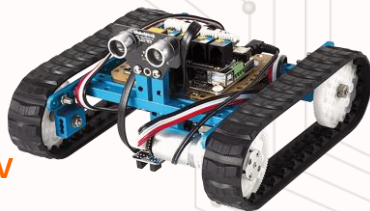
Molekula vody je vysoko polarizovaná s dielektrickou konštantou okolo 80, ktorá môže byť oveľa väčšia ako u polymérov. Keď dielektrikum absorbuje vodnú paru, jeho dielektrická konštantu sa zvyšuje, čím sa zvyšuje aj kapacita. Pri nižšej vlhkosti dielektrikum odovzdá trochu vody a kapacita sa zníži. Zmena je takmer lineárna s relatívnou vlhkosťou a je len mierne ovplyvnená teplotou. Dlhodobá stabilita pri bežnej prevádzke je dobrá.

Snímače sa najčastejšie vyhotovujú technológiou selektívneho leptania na vyhotovenie mikroelektromechanických konštrukcií, nazývanú MEMS. Na spoločnom substráte obsahujú tiež obvody potrebné na meranie kapacity a následný prevod na digitálnu alebo analógovú hodnotu.

Michal Pikus, I. B

Robotické súťaže na Slovensku

TECHNICKÁ SÚŤAŽ MLADÝCH ELEKTRONIKOV

Kategórie

Prinesený výrobok – súťaží sa s prineseným výrobkom, ktorý sa prezentuje.

Technická súťaž – súťažiaci vyplnia teoretický test z fyziky a elektrotechniky a postavia súťažný elektronický výrobok z dodanej stavebnice, na základe schémy zapojenia.

Dátum konania súťaže bude oznámené

Vstupné 35 €

Stránka súťaže:

<https://skse.sk/sse->

files/html/aktivity/TSME2022/Propozicie_TSME_2022_Trencin.htm

RBA

Kategórie

Racing – člen tímu preteká s prineseným robotom pretekárom, ktorého ovláda pomocou ovládača.

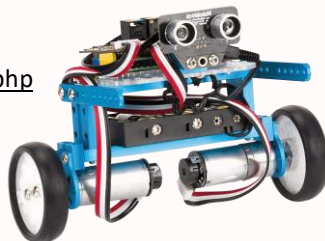
Robotická výzva – súťažiaci súťaží sa s robotom, ktorého úlohou je prejsť určenú dráhu.

Vlastný model – v tejto kategórii súťažiaci prezentuje vlastného robota.

Dátum konania súťaže bude oznámené

Vstupné zdarma

Stránka súťaže: <https://robotika.sk/contest/2022/index.php>

ROBOCUP JUNIOR SLOVENSKO

Kategórie

Konstrukcia – disciplína, v ktorej súťažiaci postavia a naprogramujú robota z prinesenej stavebnice na zadanú tému.

Robotická ruka – programovanie robotickej ruky podľa zadania.

Futbal OpenLeague – futbal s robotmi 2 proti 2, ktorý sa hrá s oranžovou loptou.

Futbal Lightweight – futbal s robotmi 2 proti 2, ktorý sa hrá s IR loptou.

Rescue line – súťažné tímy si prinesú postaveného a naprogramovaného robota, ktorý musí prejsť po čiernej čiare.

Rescue maze – súťažné tímy si prinesú postaveného a naprogramovaného robota, ktorý musí prejsť bludisko.

Rescue simulation – v tejto kategórii súťažiaci programuje virtuálneho robota záchranára.

onStage – súťažiaci musí urobiť šou s robotmi.

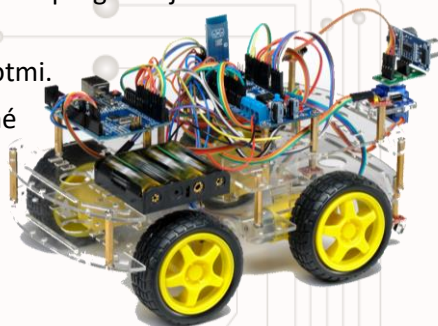
Dátum konania súťaže

bude oznámené

Vstupné

zdarma

Stránka súťaže: <https://www.skse.sk/>

ISTROBOT 2023

Kategórie

Stopár – súťažiaci s robotom stopárom má čo najrýchlejšie prejsť zadanú dráhu a zdolať všetky jej nástrahy. Na dráhe sú umiestnené rozličné prekážky, napríklad prerušenie čiary alebo tehlička, ktorú treba obísť.

Sklad kečupu – úlohou súťažiach je zostrojiť robota, ktorý dokáže správne usporiadať konzervy s paradajkovým pretlakom v sklade. Tento rok súťaží len jeden robot, vyhráva ten, ktorý najrýchlejšie splní úlohu.

Voľná jazda – je on-line kategória, ktorá je určená na predvádzanie súkromných robotov. Každý súťažiaci môže predviesť vo videu všetko, čo jeho robot dokáže. O víťazovi rozhodne porota na základe videoprezentácie robota.

Dátum konania súťaže bude oznámené

Vstupné zdarma

Stránka súťaže: <https://robotika.sk/contest/2022/index.php>

TRENČIANSKY ROBOTICKÝ DEŇ 2023

Kategórie

Follower Easy <16 – v tejto kategórii súťažiaci so zostrojeným a naprogramovaným robotom musí prejsť jednoduchú dráhu za čo najkratší čas.

Follower Easy>16 – súťažiaci so zostrojeným a naprogramovaným robotom musí prejsť jednoduchú dráhu za čo najkratší čas.

Follower Hard <16 – súťažiaci so zostrojeným a naprogramovaným robotom musí prejsť ťažkú dráhu za čo najkratší čas.

Follower Hard>16 – súťažiaci so zostrojeným a naprogramovaným robotom musí prejsť ťažkú dráhu za čo najkratší čas.

Dolt <16 – súťažiaci so zostrojeným a naprogramovaným robotom musí prejsť dráhu a bludisko za čo najkratší čas.

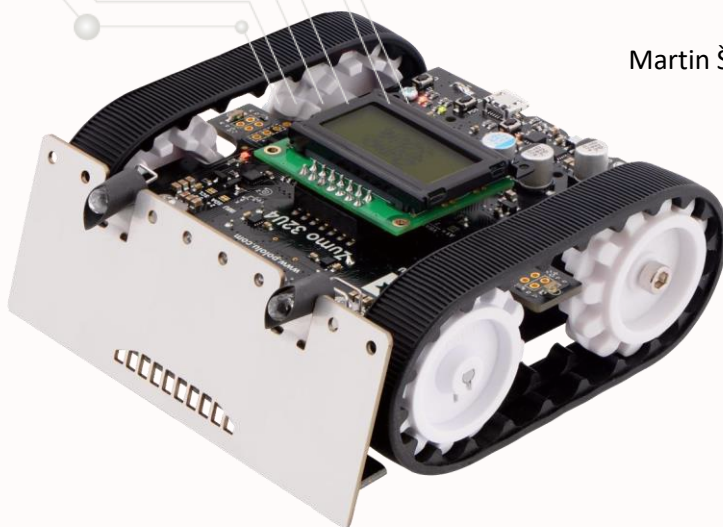
Dolt >16 – súťažiaci so zostrojeným a naprogramovaným robotom musí prejsť dráhu a bludisko za čo najkratší čas.

Dátum konania súťaže bude oznámené

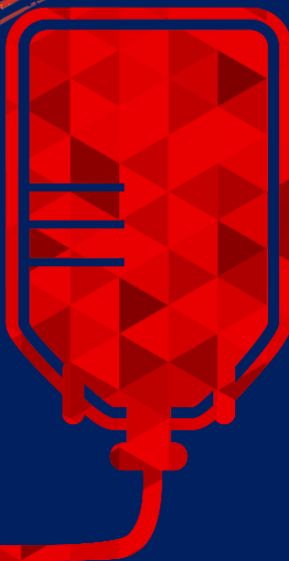
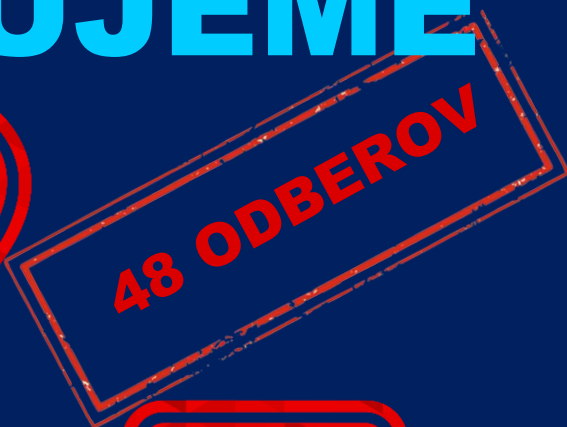
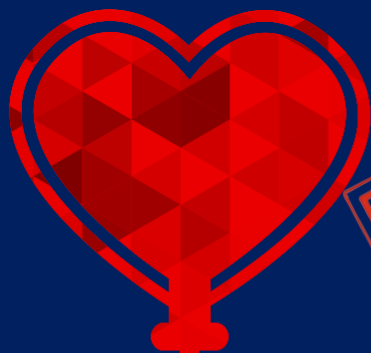
Vstupné zdarma

Stránka súťaže: <http://www.trencianskyrobotickyden.sk/>

Martin Šuriak, II. A

ĎAKUJEME

08.11.2022

NA SLOVÍČKO S KAPITÁNOM

Loďný kapitán Michal Bihunec pracuje už dlhé roky na riečnych lodiach. Začínal ako loďný mechanik, neskôr kormidelník, lodivod a desiatky rokov je loďným kapitánom. Loď, ktorej velí v súčasnosti, je výletná loď ROSSINI. Hoci je veľmi zaneprázdnený, veľmi rád si našiel čas na naše otázky a my sme radi, že aj prostredníctvom jeho odpovedí vám môžeme priniesť pohľad na veľmi zaujímavé povolanie.

Michal Bihunec
Zdroj: súkromný archív

Na ktorej strednej škole ste študovali a ako si na ňu spomínate?

Študoval som v Bratislave na Strednej odbornej škole strojníckej, odbor loďná doprava. Spomínam si na ňu s veľkou radosťou a zároveň s nostalgiou, pretože študentské časy to je to najkrajšie, čo môže človek za mladi zažiť. Kolektív vrstovníkov, super chápacích a seriózných profesorov.

Pamätáte si ešte otázky, ktoré ste si vytiahli na maturitách?

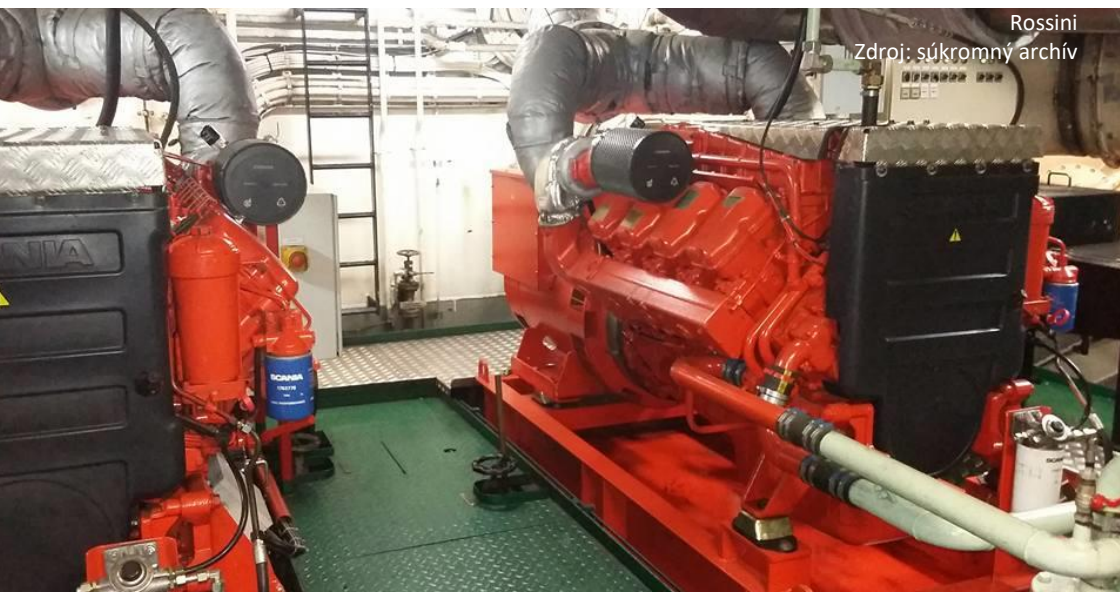
Nepamätám si všetko, maturoval som zo SJ – Sládkovič, z RJ – Puškin, zo strojnictva – loďné skrutky, plavebná náuka – technológia plavby, otázku z matematiky si nepamätám. Ale som hrdý, že som zmaturoval.

Rossini
Zdroj: wikimedia

Ako sa absolvent strednej školy so zameraním na strojárstvo, prípadne elektrotechniku alebo mechatroniku dostane k povolaniu aké máte vy? Kde a čo všetko sa musí po strednej škole študovať?

Po maturite je potrebné prihlásiť sa a ísť pracovať na loď. U nás na Slovensku je to možné už len v spoločnosti Slovenská plavba a prístavy. Záleží len na nich, či potrebujú absolventov na zaučenie. Žiaľ, u nás učenie, ktorému teraz hovoria duálne, už skončilo, školy na lodnícku profesiu treba hľadať už len v zahraničí.

Rossini
Zdroj: súkromný archív

Čo priviedlo vás k spojeniu strojárstva a lodníctva? Predsa len sme krajina, kde je vaše povolanie trochu exotika.

Sen môjho detstva ma priviedol k tomuto povolaniu a moja ťažiadosť zvýšiť si kvalifikáciu a zmaturovať.

Dunaj je obrovská rieka. Predpokladám, že ho nesplavujete celý. Ktorý úsek zvyčajne splavujete?

Ja splavujem celý úsek Dunaja. Som kapitán vnútrozemskej plavby, preto splavujem celý Dunaj až k ústi Čierneho mora.

Ktorý úsek Dunaja je Váš obľúbený a prečo, a taktiež by nás zaujímalo, či je ešte úsek, kde sa musíte mať na veľkom pozore aj po mnohých rokoch?

Celý tok Dunaja je krásny, no najviac sa mi páči úsek Rakúska a Srbska. Najviac si treba dávať pozor na brodových úsekoch, hlavne za nízkej hladiny rieky.

Ako dlho zvykne trvať plavba po Dunaji od jeho splavných začiatkov až po Čierne more?

Dĺžka plavby závisí od toho na aký spôsob sa loď využíva. Záleží, či je loď osobná, nákladná, aké požiadavky má firma alebo majiteľ lode. Výletné lode majú dĺžku plavby viazanú na požiadavky cestovných kancelárií, môže trvať 6, 13, 23 dní. Nákladné od 1 mesiaca a viac.

Rossini
Zdroj: wikimedia

Rossini
Zdroj: súkromný archív

Práca na lodi so sebou automaticky prináša fakt, že mnoho času trávite mimo domov. Ako dlho trvajú vaše „služobné cesty“?

Cez letnú sezónu som preč 7 mesiacov.

Vody, v ktorých sa v súčasnosti pohybujete patria Dunaju. Prinieslo vás vaše povolanie v minulosti aj do iných vôd a oblastí ako je Dunaj?

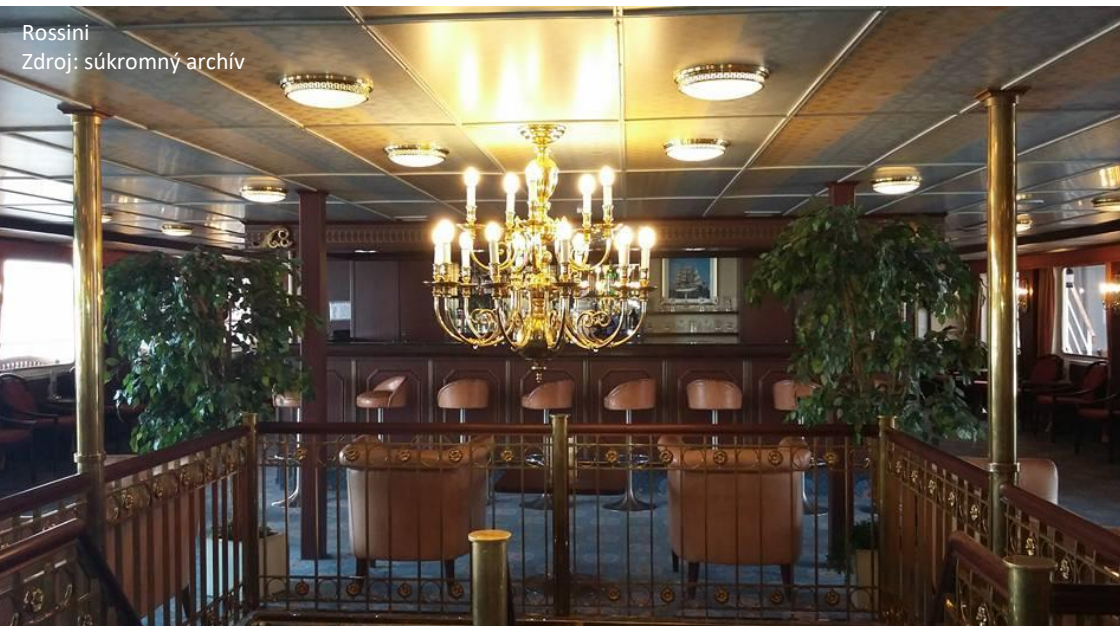
Nakoľko som kapitán vnútrozemskej plavby, otvorením či prepojením Dunaja s kanálom Rýn a Mohan, som sa dostal do celej Európy.

Aký ste plavec? 😊

Síce som už v rokoch, ale ešte plávať viem.

Akú rýchlosť dosahujú výletné lode typu, ktorým velíte vy a aké sú rýchlostné limity na Dunaji?

Na Dunaji nie sú limity rýchlosti a rýchlosť lode závisí od rôznych podmienok, ako je ponor lode, či ide po prúde, alebo proti prúdu, hladina vody a pod. Po prúde môže ísť 30 km/hod, proti prúdu 17-20 km za hod.

Rossini
Zdroj: súkromný archív

Kapitánsky mostík Rossini
Zdroj: súkromný archív

Aké limitácie má Dunaj ohľadom výtlaku a ponoru lode?

Ponor lode je 2,70 m a výtlak nákladnej lode do 3700 ton.

Ako sú zmapované hĺbky a dno Dunaja pomocou GPS? Sú tam v súčasnosti ešte stále miesta, kde sa musíte spoľahnúť na staršie metódy merania hĺbky?

Hĺbky nie sú zmapované, GPS sa zisťujú echolotom a sú miesta a situácie, kedy sa musí pracovať aj ručným hĺbkomerom.

Na Dunaji ste strávili mnoho rokov. Ako zmenila technika za toto obdobie vašu prácu?

Technika veľmi zmenila prácu lodiarov, ručné kormidlo vystriedal autopilot, riadenie je vedené počítačom a pod.

Ďakujeme Vám za rozhovor a prajeme Vám ešte mnoho pracovných aj osobných úspechov.

Ďakujem aj ja za rozhovor. Študentom prajem, aby sa im štúdium podarilo zdarne ukončiť a zdarne sa uplatnili v ďalšom živote.

Pýtal sa j.a.

ŽELEZNÁ DÁMA

HISTORICKÉ OKIENKO KAROLA GAZDÍKA

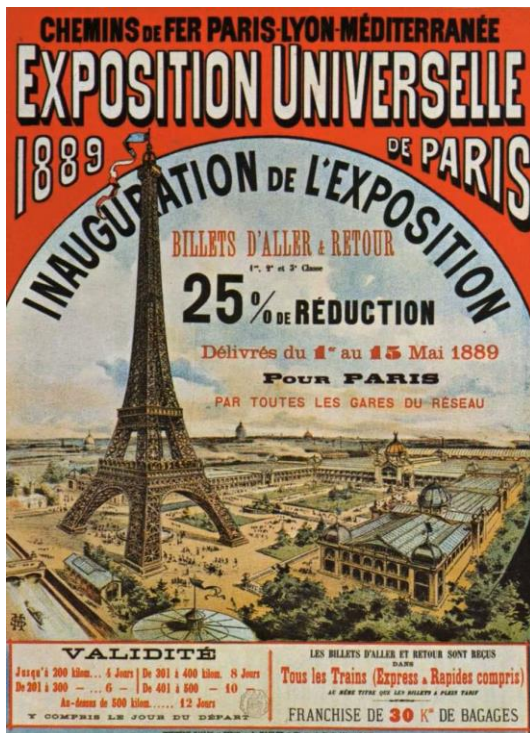

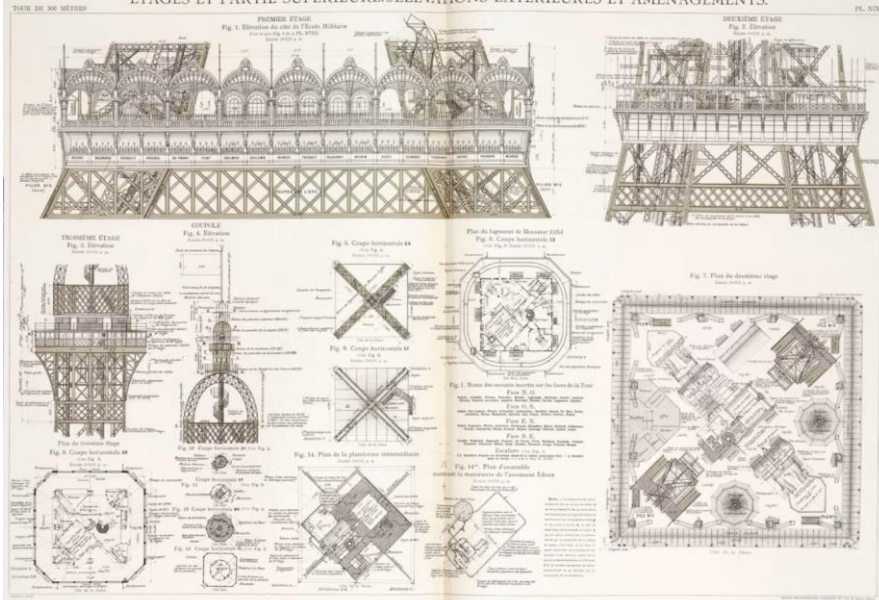
Po náročnejších témach ponúkam, v tomto predvianočnom čase, niečo ľahšie a blízke technickému zameraniu našej školy. Svetovo známy objekt, o ktorom je tento článok, totiž snúbi témy týkajúce sa strojárstva i elektrotechniky. Od témy materiálu a konštrukcie, po tému bezdrôtovej telegrafie. Výsledkom spojenia týchto tém je elegantná železná dáma – Eiffelova veža v Paríži, ktorá na svoj vek vyzerá stále rovnako šarmantne a pútavo. Od jej slávnostného otvorenia v roku 1889 sa po jej poschodiach prešlo už viac ako 300 miliónov ľudí bez rozdielu veku, majetku či postavenia. Takmer každý rok pritiahne pozornosť viac ako 7 miliónov návštevníkov, čo z nej robí vôbec najnavštevovanejší monument na svete. Čo však vieme o tomto technologickom skvoste, ktorý bol objektom neskonaleho obdivu ale aj nesúhlasu?

So stavbou Eiffelovej veže, aj s jej históriou, sa viaže niekoľko zaujímavostí. Kedysi mala stáť iba dve desaťročia a pôvodne dokonca nemala byť v Paríži. Bola pomenovaná po jej staviteľovi, ktorým bol Gustave Eiffel, respektíve jeho firma **Gustave Eiffel & Cie**. Architektom stavby

však Eiffel nebol. Bol ním **Stephen Sauvestre**, ktorý navrhol túto vežu na objednávku Švajčiara Maurice Koechlina. Eiffel pôvodne plánoval postaviť túto vežu v španielskej Barcelone, avšak predstavitelia mesta jej výstavbu z mnohých dôvodov odmietli. Teraz môžu ľutovať. Preto Eiffel súhlasil s jej výstavbou v Paríži.

S výstavbou veže sa začalo v roku 1887 a stavba trvala do roku 1889, kedy bola pri príležitosti **storočného jubilea Francúzskej revolúcie** a konania **Svetovej výstavy** (známej ako Expo) slávnostne otvorená.

Plány Eiffelovej veže
Zdroj: architizer.com

Na veži pracovalo spolu 3000 kovorobotníkov, avšak naraz nikdy nie viac ako 250. Tí zložili 18 038 predpripravených jednotlivých kovových dielov s 2,5 miliónmi nitov. Pozoruhodným bolo, že na vtedajšie bezpečnostné predpisy nedošlo počas výstavby k žiadnym smrteľným úrazom. Stavebné náklady boli na úrovni 7,7 miliónov frankov, čo prekročilo Eiffelov pôvodný odhad o 1 milión. Gustave Eiffel si na vrchole veže dokonca navrhol svoj vlastný súkromný apartmán, ktorý mu mnohí závideli a pokúšali sa ho odkúpiť.

S výstavbou Eiffelovej veže však nesúhlasili francúzski intelektuáli, ktorí považovali architektúru stavby za neestetickú, až príšernú. V spoločnosti bolo počť prirovnania veže k „pochmúrnemu

továrenskému komínu“ či k „tragickej pouličnej lampe“.

Jedným z jej najväčších kritikov bol spisovateľ Guy de Maupassant, ktorý však paradoxne navštevoval (a to dosť často) jej reštauráciu priamo vo veži. Keď sa ho pýtali prečo tak robí, odpovedal: „Je to jediné miesto v Paríži, odkiaľ na tú hrôzu nevidím.“ Dnes, ale všeobecne patrí Eiffelova veža medzi najkrajšie architektúry sveta. Medzitým ju aj Parížania začali láskyplne volať **Železná dáma**. A prečo práve dáma? Existuje niekoľko vysvetlení. Napríklad francúzske slovo *tour*, teda veža, je tak ako v slovenčine ženského rodu. Okrem toho tvar veže a hlavne jej spodná časť tak trochu pripomínajú sukňu.

Veža slúžila aj ako miesto pre meteorologické merania a aerodynamické pokusy. Na pripomienku zásluh **72 vedcov**, ktorí sa podieľali na testoch a pokusoch v Eiffelovej veži, sú na jej štyroch stranách **vyryté ich mená**. Zároveň bola Eiffelova veža i miestom tragédií. Krajčír **Franz Reichelt** si v roku 1912 sám ušil oblek s padákom, ktorý však nefungoval, tak ako mal, a krajčír po dopade na zem zomrel. Letec **Leon Collot** sa zas pokúsil so svojím lietadlom preletieť popod vežu, no zachytil sa v anténe a zhorel. Žiaľ, aj takéto neblahé momenty si svetoznáma veža „zažila“. To však nebolo nič oproti tomu, čo jej hrozilo.

Pôvodne mal Eiffel iba 20-ročné povolenie pre vežu, čo znamenalo, že sa mala v roku 1909 zbúrať. Eiffel mal však iné plány a vežu chcel pred zrovnaním so zemou zachrániť. V rámci pokusov chcel dokázať, že jeho **324 metrov vysoká veža** by bola aj skvelým miestom na **posielanie a prijímanie bezdrôtových správ** francúzskej armády. A ako dnes vieme, parížske úrady sa mu nakoniec podarilo úspešne presvedčiť. Eiffelova veža dodnes stojí a na jej vrchole sa nachádza viac ako **100 rádiových a televíznych antén**.

Jeden z kamenných základov nohy Eiffelovej veže (apríl 1887).
Každá päťka bola ukotvená ku kamennému základu dvojicou skrutiek s priemerom 10 cm a dĺžkou 4,5 m.
Zdroj: rarehistoricalphotos.com

Aktuálny cenník vstupov na vežu

Aktuálny cenník vstupov na vežu						Aktuálny cenník vstupov na vežu					
Ticket with access lift Second floor 	Adult Rate	Youth Rate (aged 12-24)	Child Rate ⁽¹⁾ (aged 4-11)	Disabled ⁽¹⁾	Child under 4 Rate ⁽²⁾ (under 4)	Ticket with access stairs Second floor 	Adult Rate	Youth Rate (aged 12-24)	Child Rate ⁽¹⁾ (aged 4-11)	Disabled ⁽¹⁾	Child under 4 Rate ⁽²⁾ (under 4)
	17,10€	8,60€	4,30€	4,30€	Free		10,70€	5,40€	2,70€	2,70€	Free
Ticket with access lift The top 	Adult Rate	Youth Rate (aged 12-24)	Child Rate ⁽¹⁾ (aged 4-11)	Disabled ⁽¹⁾	Child under 4 Rate ⁽²⁾ (under 4)	Ticket with access stairs 2nd floor +lift The top 	Adult Rate	Youth Rate (aged 12-24)	Child Rate ⁽¹⁾ (aged 4-11)	Disabled ⁽¹⁾	Child under 4 Rate ⁽²⁾ (under 4)
	26,80€	13,40€	6,70€	6,70€	Free		20,40€	10,20€	5,10€	5,10€	Free

Nakoniec to chce ešte pár špecifikácií. Eiffelova veža sa rozprestiera na ploche **1,6 hektárov**. Nohy veže vytvárajú štvorec so stranou **125 metrov**. Hmotnosť jej konštrukcie a zariadenia dosahuje dokopy **10 100 ton**. Má tri výškové úrovne. Nachádza sa v nej **1 665 schodov**, no návštevníci nemajú povolené vyjsť po nich až na vrchol. K tomu slúžia výtahy. Keď fúka vietor, veža sa jemne nakláňa.

Horúce slnečné lúče jej štruktúru rozťahujú, a tak môže narásť až o 15 centimetrov. Každých sedem rokov sa náter Eiffelovej veže obnovuje, pričom sa použije až **60 ton farby**. Eiffelovka už za tie roky bola hnedo-červená, žltá, žlto-hnedá, hnedá a v súčasnosti je vo farbe „**eiffelovskej hnedej**“. V roku 2024 bude Paríž hostiť letné olympijské hry a pri tej príležitosti sa náter Eiffelovej veže zmení na zlatistý.

Dokončenie prvej úrovne 20.3.1888.

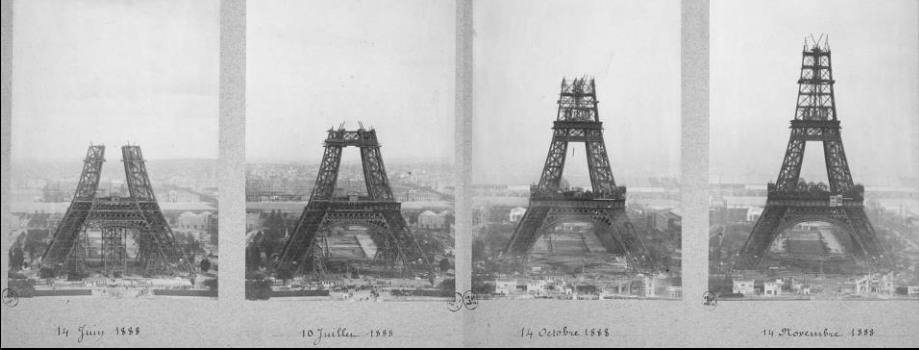
Na mieste sa nič nevrátilo ani neohýbalo. Ak niektorá časť nesesedla, bola vrátená späť do továrne na úpravu.

Zdroj: rarehistoricalphotos.com

Zdroj: rarehistoricalphotos.com

Jún 1888 – november 1888

Postup výstavby

December 1888 – marec 1889

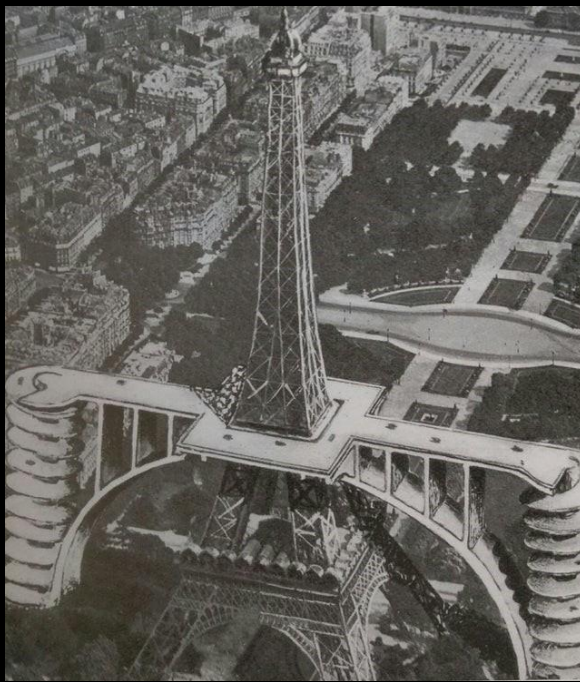
Alexandre Gustave Eiffel, vľavo dole

Zdroj: rarehistoricalphotos.com

Projekt z roku 1936 počítal so sprístupnením druhého poschodia pre autá. Našťastie sa tento projekt nerealizoval.

Zdroj: historicalphotographs

VIANOČNÝ ALBUM

MARTIN KOZMA

INTERVIEW S ...

INTERVIEW S...

Ing. Renata Kleinová

Tentoraz sme s otázkami prišli do strojárskoho kabinetu.

Ing. Renata Kleinová učí v našej škole odborné predmety ako je automatizácia prípravy výroby, strojníctvo, aplikovaný softvér a grafické systémy.

Na akej strednej škole ste študovali?

Výber u mňa padol na gymnázium z troch dôvodov. Škola bola v mieste môjho bydliska, učila som sa celkom dobre a v 15 rokoch som nemala vôbec vyhranené záujmy, čo by som tak asi chcela robiť.

Čo Vás viedlo k tomu, že ste sa rozhodli byť učiteľkou? A prečo na SPŠSE?

Môj inžiniersky titul je výsledok štúdia na Materiálovo-technologickej fakulte STU v Trnave, zamestnať sa niekde v strojárskom podniku nebola moja predstava o budúcom živote, takže som sa rozhodla ísť smerom odovzdávania vedomostí

Znamenie: panna

Stav: vydatá

Stredná škola: Gymnázium Krupina

Univerzita: MTF STU Bratislava so sídlom v Trnave

budúcim generáciám, podala som si žiadosť o zamestnanie v nitrianskych školách, ozvala sa mi SPŠ Nitra no a som tu dodnes.

Aká ste boli študentka?

Na ZŠ samé jednotky – bifľoška, na strednej škole sa už objavili aj dvojky, trojky a na vysokej škole známky nie sú až také dôležité, sú len bonus navyše, dôležité je urobiť

skúšky a prejsť do ďalšieho semestra a ročníka.

Aké predmety ste mali najradšej?

Vždy ma bavili prírodné vedy – prírodopis, biológia, chémia. To ma drží dodnes.

Aké jazyky ovládáte?

Bohužiaľ, aktívne len materinský, pasívne ruština a menej pasívne angličtina. V obidvoch jazykoch mi chýba slovná zásoba, strašne ma hnevá hlavne slabá angličtina, bez translátora si nekúpim ani tričko s nápisom.

Keď sa pozriete späťne vybrali by ste si iné zamestnanie?

Dnes som už s mojím zamestnaním stotožnená, takže asi nie. Skôr to, že by ma bavilo robiť aj niečo, čo súvisí s prírodou, blízka mi je ekológia, takže niečo týmto smerom.

Ako rada trávite voľný čas? Máte nejaké záľuby?

Od jari do jesene práca v záhrade, to je pre mňa relax, vypínam hlavu a zamestnávam ruky. Záľuby – prechádzky v prírode, rekreačná turistika, pozrieť si dobrý film, no a internet náš každodenný.

Aké je vaše obľúbené jedlo alebo maškrtka?

Zdravé jedlá nie sú nič pre mňa, mám rada bryndzové halušky, vyprášaný rezeň, pečené kura, strapačky s kapustou, segedínsky guláš... No a maškrtky? Lindt Lindor pralinky, Ferrero coffee bonbóny, Mon chéri...

Máte obľúbený hudobný žáner alebo hráte na hudobný nástroj?

Moja mladosť je spojená s hudbou 80-tych rokov, tú môžem stále a kedykoľvek. Na detskom klavíri (na riadnom by som tie klávesy nenašla) viem zahrať Zahrajte mi muzikanti a Pod horou, pod horou.

Ako plánujete stráviť Vianoce a zimné prázdniny?

Taká domáca klasika – stromček svietiť, na stole čaj alebo varené vínko, domáce koláčiky, nejaká rozprávka v televízore. No a tiež veľa pobytu v prírode, návšteva príbuzných a známych. Hurá, už nech je to tu!

Máte nejakú zábavnú historku zo školského prostredia?

Nejaká konkrétna ma rýchlo nenapadá, snáď to, keď som od mojich žiakov dostala, keďže učím predmety v počítačových učebniach, živú bielu myš alebo 50 cm dlhú rašplu na drevo ako pilník na nechty.

Máte aj obľúbenú triedu na škole? 😊

Triedu ani nie, ale v každej triede, kde učím mám obľúbených niektorých žiakov a vždy sa na nich teším. A je ich dosť.

Keby ste si mohli vybrať a žiť na akomkoľvek mieste na svete, kde by to bolo?

Mne Slovensko vyhovuje, je to krásna krajina, máme všetko okrem mora, ale páči sa mi Španielsko, tak sa celé leto vidím tam.

Čo by ste odkázali študentom SPŠSE?

Buďte sami sebou, buďte úprimní, tolerantní, spravodliví, chodte si za svojimi cieľmi, nedajte si zobrať svoje sny a hlavne buďte dobrí ľudia s otvoreným srdcom.

A šťastné a veselé Vám všetkým prajem!

Ďakujeme za rozhovor.

Pýtala sa Monika Sikoraiová z II. M

Foto: archív Ing. Kleinovej

WEIHNACHTEN

Das Christkind und das Verteilen der Geschenke gehören zu Weihnachten. Seit dem 16. Jahrhundert gibt es diesen Brauch. Das Christkind schickte damals einen Beutel mit fünf Dingen ins Haus: Spielzeug, Süßigkeiten, Geldstück, Kleidungsstück und Sachen für die Schule. Erst als die Weihnachtsgeschenke immer zahlreicher wurden, legte man sie auf den sgt. „Gabentisch“. Anstatt des Gabentisches haben wir heute einen Tannenbaum mit leuchtenden Kerzen und bunten Kugeln. Manche Menschen stellen auch eine Weihnachtskrippe unter den Tannenbaum.

VIANOCE

K Vianociam patrí Ježiško a rozdávanie darčiekov. Tento zvyk sa traduje od 16. storočia. Vtedy posielal Ježiško vrece s piatimi vecami: hračkou, sladkosťami, peniazmi, oblečením a vecami do školy. Keď bolo darčiekov čoraz viac, kládli sa na tzv. „obdarovací stôl“. Namiesto obdarovacieho stola máme dnes vianočný stromček (pozn. Tannenbaum doslova jedlička) so svietiacimi sviečkami a pestrými guľami. Niektorí ľudia si postavia pod vianočný stromček aj jasličky/betlehem.

Mgr. Eva Stanová

CIAO RAGAZZE E RAGAZZI!

INVERNO ZIMA

Sciare	(šiáre)	lyžovať sa
Gli sci	(li ši)	lyže
Sci alpino	(ši alpíno)	zjazdové lyžovanie
Salto con gli sci	(salto kon li ši)	skok na lyžiach
La pista per slittini	(la písta per zlitíny)	sánkarská dráha
Il bastone da sci	(il bastóne da ši)	lyžiarska palica
I pattini	(i pátiny)	korčule
il pattinaggio artistico	(il patinádžo artístiko)	krasokorčuľovanie
il pattinaggio di velocità	(il patinádžo di veločitá)	rýchlokorčuľovanie
la pista da bob	(la písta da bob)	dráha na boby
la valanga	(la valánga)	lavína
la funivia	(la funivia)	lanovka
la neve	(la néve)	sneh
il ghiaccio	(il giačo)	ľad
alla Vigilia di Capodanno	(ala vidžilia di kapodánno)	na Silvestra
Buon Natale	(buon natále)	Veselé Vianoce

Mgr. Mária Szakállóvá

Basic Car parts

Part I.

Windshield	<i>/ˈwɪnd.ʃiːld/</i>	čelné sklo
Windshield wiper	<i>/ˈwɪnd.ʃiːld ˌwaɪ.pə/</i>	stierač
Hood	<i>/hʊd/</i>	kapota
Boot (UK)	<i>/buːt/ or trunk (US) /trʌŋk/</i>	kufor
Roof	<i>/ruːf/</i>	strecha
Bumper	<i>/'bʌm.pər/</i>	nárazník
Headlight	<i>/'hed.laɪt/</i>	predné svetlo
Turn signal	<i>/'tɜːn ˌsɪɡ.nəl/</i>	smerovka
Tail light	<i>/'teɪl ˌlaɪt/</i>	zadné svetlo
Brake lights	<i>/'breɪk ˌlaɪt/</i>	brzdové svetlo
Rear-view mirror	<i>/ˌrɪə.vjuː ˈmɪr.ər/</i>	spätné zrkadlo
Licence plate	<i>/'lɑː.səns ˌplɛɪt/</i>	poznávacia značka
Wheel	<i>/wiːl/</i>	koleso
Hubcap	<i>/'hʌb.kæp/</i>	puklica
Tire (UK) /Tyre (US)	<i>/taɪər/</i>	pneumatika
Fender	<i>/'fen.dər/</i>	blatník
Chassis	<i>/'ʃæs.i/</i>	podvozok

Mgr. Edita Andelová

A review of the European Day of Languages

On the 26th of September my class took part in the European Day of Languages. This event was full of activities which had been prepared for students of the second grade by the older ones. There were stalls with different activities around the classroom for us to complete. When we did well, we got candies as a reward.

Most of the activities were in English, but one of them was in German, I personally didn't get to try the activity due to a lack of time. The activities were fun. We got to play *who am I*, *crossword puzzles*, *match the logo with famous brands* and lots of other interesting stuff.

I liked the European Day of Languages because the activities were entertaining, educational and funny as I have mentioned before. I wish we had had more time to enjoy the rest of them. I hope that I will be one of the organizers for the next year's European Day of Languages.

Patrik Kišš II.B

BICYKEL

Pred kúpou nového bicykla by si mal každý odpovedať aspoň na pár základných otázok, ktoré mu uľahčia jeho výber.

Po akom teréne budem s bicyklom jazdiť?

Ako často budem bicykel využívať?

Ako dlho bude trvať priemerná cesta?

„Som hnida a chcem elektro?“ 😊

Mali by sme však vedieť, aké sú druhy bicyklov.

Horský bicykel je primárne určený na jazdu v teréne, zodpovedá tomu geometria a širšie plášte s agresívnejším dezénom. Zvládne aj asfalt, ale jazda bude omnoho namáhavejšia pre väčší odpor.

Cestný bicykel je naopak určený na asfalt. Má úzke plášte s minimálnym vzorom. „Rajdy“ (barany) sú prispôsobené pre možnosť väčších úchopov. Nemá však žiadne odpruženie, preto by som ho na rozbité slovenské cesty vôbec nebral.

Na cesty po štrkových cestách či hrboľatom asfalte by som odporúčal najmä gravel a kross. Majú pohodlný posed a dobrý pomer pohltienia hrboľov voči namáhanej jazde („nenadchne, neurazí“).

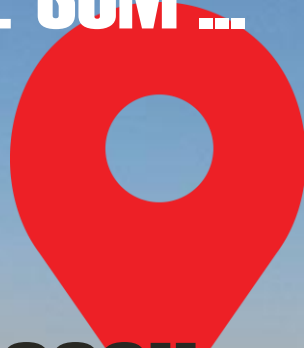
Toto sú základné typy bicyklov. Pri kúpe nového bicykla by som sa však vyhol nákupu v supermarkete, pretože kvalita takýchto bicyklov je veľmi mizerná. Ak chcem mať istotu kvality ale aj servisu, určite by som sa zameril na cykloobchody, prípadne by som sa poradil v cykloobchode a následne kúpil bicykel na inzerát.

Ale o kúpe bicykla na inzerát niekedy nabadúce 😊.

Pavol Goryl, I. B

ODKIAL' SOM ...

QARAQOSH

HABEEB YASIR RAFO SAQAT

Qaraqosh (*čítaj Karakoš*) je iracké mesto, odkiaľ pochádza náš žiak Habeeb Yasir Rafo Saqat. Irak je štát, ktorý svojou rozlohou zaberá územie civilizácie starovekej Mezopotánie, Sýrskej púšte a Arabskej púšte. Patrí medzi najbohatšie a najhistorickejšie krajiny sveta, kde sa tvorili dejiny prvých civilizácií.

Názov krajiny

الجمهورية العراقية

Skrátený názov

Al-Džumahúríja al-Irakíja

Hlavné mesto

Irak

Prezident

Bagdad

Rozloha

Abdul Latif Rashid

Populácia (odhad)

438 317 km²

Časové pásmo

40 462 701

Mesto

UTC + 3 (AST)

Qaraqosh (Bakhdida)

Táto civilizácia vznikla medzi riekami Eufrat a Tigris. Obe rieky tečú cez územie súčasného Iraku do Perzského zálivu. Dejiny tejto oblasti boli rodiskom niektorých najstarších svetových spisov, literatúry, vedy, matematiky, zákonov a filozofií. Odtiaľ pochádza aj prívlastok, kolíska civilizácie. Počas novobabylonského obdobia tu bol jeden zo siedmich divov sveta – Semiramidine visuté záhrady.

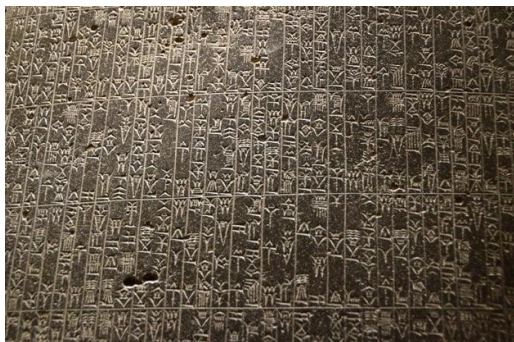
Pôvodný Babylon s jeho vykopávkami.
Zdroj: travelistan.sk

Po páde Novobabylonskej ríše spadla Mezopotánia pod perzskú a potom grécku správu. Arabské meno al-Íraq sa datuje približne do 3. storočia, keď bolo toto územie opäť pod perzskou kontrolou. V 9. storočí sa stal Bagdad centrom zlatého islamského veku pod Abbásovským kalifátom a kľúčový význam si zachoval až do mongolskej invázie v roku 1258. Potom sa stal Irak súčasťou Turco-mongolského ilchanátu a jeho význam upadol. Neskôr, v 16. storočí ho pohltila Osmanská ríša. Jej nadvláda sa skončila prvou svetovou vojnou a následne spravovalo Irak Britské impérium.

Iracké hášimovské kráľovstvo bolo pod britskou správou. Irak bol vytvorený v roku 1921 po irackej vzbure v roku 1920. Podobne ako v prípade Rakúsko-Uhorska, aj Osmanská ríša bola predmetom povojnového usporiadania. Územie Iraku bolo pod určitou vojenskou kontrolou Britského kráľovského letectva (RAF) až do roku 1932, kedy Briti udelili Iraku nezávislosť a Republika vznikla v roku 1958 po štátnom prevrate.

Chammurappiho zákonník
Zdroj: Flickr/Richard Mortel

Saddám Husajn vládol v rokoch 1968 až 2003. Do tohto obdobia spadá aj vojna medzi Iránom a Irakom a vojna v Perzskom zálive. Saddám Husajn bol zosadený po invázii do Iraku v roku 2003. V nasledujúcich rokoch okupácie Iraku USA sa Irak dostal v rokoch 2006 až 2008 do občianskej vojny a situácia sa zhoršila v roku 2011. Do roku 2015 bol Irak fakticky rozdelený. Strednú a južnú časť ovládala vláda, severozápad riadila regionálna vláda Kurdistanu a západnú časť Islamský štát. IS bol vyhnaný z Iraku v roku 2017, ale jeho aktivity pretrvávajú až

Zikkurat
Zdroj: Flickr/Joshua McFall

do súčasnosti najmä vo vidieckych častiach severozápadnej časti krajiny vďaka dlhej hranici so Sýriou.

Existuje viacero teórií o pôvode mena Irak. Jedna hovorí o tom, že pochádza z mena sumerského mesta URUK, čo znamená „mesto“. V arabskej slovesnosti znamená úrodnosť. Spomínali sme, že tento región je kolískou civilizácií. Práve tu, pravdepodobne vynašli koleso a je to miesto začiatkov poľnohospodárstva. Vznikol tu aj prvý zákonník. Približne v roku 1750 pred našim letopočtom ho mal babylonský kráľ Chammurappi. Stavali sa tu staroveké mrakodrapy. Nazývajú sa zikkuraty. Sú to stupňovité pyramídy.

Bagdad

Zdroj: travelmag.cz

Súčasnosť

Irak je nárazníkovou zónou medzi Saudskou Arábiou a Iránom, medzi ktorými sa odohráva niečo na spôsob studenej vojny. Okrem toho susedí s Tureckom, Sýriou, Jordánskom, Kuvajtom a má cca 60 kilometrov pobrežia Perzského zálivu. Irak má približne 40 miliónov obyvateľov (hlavné mesto Bagdad má 8 a pol milióna obyvateľov) a rozlohou je asi 9-krát väčší ako Slovensko. Vlajka Iraku prešla viacerými zmenami. Tá súčasná je z roku 2008. Má horizontálnu trikolóru a v bielom pruhu je arabský nápis Allahu Akbar (Boh je veľký).

V Iraku je oficiálna mena iracký dinár (IQD). Výmenný kurz bol 2.12.2022 1 € = 1523,88 IQD. So svojimi 143,1 miliardami barelov ropy je Irak v množstve zásob na treťom mieste za Venezuelou a Saudskou Arábiou. Jazdí sa tu po pravej strane vozovky. Najpopulárnejší šport v Iraku je futbal. Ďalšími obľúbenými sú basketbal, plávanie, vzpieranie, box... V architektúre robí dobré meno Iraku architektka Zaha Hadid, ktorá je dobre známa aj u nás na Slovensku. Oficiálnym náboženstvom je islam a hlási sa k nemu približne 95 % obyvateľov. Z neho sú približne dve tretiny šiiti a tretina sunniti. Medzi ďalšie náboženstvá patria jezídizmus, kresťanstvo, ku ktorému sa hlásia napríklad asýrski kresťania.

Arabi tvoria takmer 80 % obyvateľstva. Druhou najväčšou etnickou skupinou sú Kurdi (15 %), ktorí žijú najmä na severe krajiny v oblasti nazývanej Iracký Kurdistan. Ostatnými menšinami (5 %) sú Turkméni, Asýrčania, Jezídi a ďalší. V Iraku sú dva úradné jazyky. Sú to arabský a kurdský. Oba sú varianty arabského písma.

Národným jedlom je masgouf. Je to rozrezaný kapor na polovice a roztvorený sa opeká.

Qaraqosh

Habeeb Yasir Rafo Saqat je z mesta Qaraqosh, ktoré je tiež známe ako Al-Hamdaniya alebo Bakhdida.

Je to asýrske mesto z regiónu Ninive a leží približne 32 km od mesta Mosul. Qaraqosh je obklopený vrchmi, má mnoho kostolov, množstvo historických kláštorov a archeologických nálezísk. Mesto malo približne 80 000 obyvateľov. Mnohí utiekli po invázii ISIS 6. augusta 2014, keďže 98 % obyvateľov boli kresťania, členovia sýrskej katolíckej alebo pravoslávnej cirkvi. Mesto bolo pod kontrolou ISIS až do 19. októbra 2016. Miestny Asýrčania hovoria karaqošským dialektom severovýchodnej neoaramejštiny. Obyvatelia sa živia najmä poľnohospodárstvom a remeslami, ako je tkanie a výroba kabátov vyrobených z ovčej vlny.

Qaraqosh má pravoslávne a katolícke kostoly. Katolícke sú, napr. Kostol Panny Márie, kostol Nepoškvrneného počatia (Pápež František ho navštívil 7.3.2021, ISIS ho používal ako strelnicu), kostol Mar Jacob, Kostol Jána Krstiteľa, Kostol mučeníka Mar Gewargisa, Kostol Mar Zina. Pravoslávne sú Kostol Sarkis a Bakos. Bakos je najstarší kostol v Bakhdide. Bol postavený v šiestom alebo siedmom storočí. Ďalej sa tu nachádzajú Kostol Marta Shmonyho a Kostol Mar Gorguis.

Vyučovanie v školách nie je povinné. Škôl je meste asi 15, vrátane základných, stredných a prípravných škôl. Deti chodia na primárny stupeň od siedmich do dvanástich rokov. Od trinástich rokov do osemnástich chodia na stredný a prípravný stupeň. Univerzity sa nachádzajú v gubernoráte a väčšina študentov tam nemohla ísť kvôli teroristickým skupinám prítomným v meste. Žiaci nosia povinne uniformy, napríklad čierne nohavice a bieli košeľu. Vyučovanie na školách je rozdelené na ranné a večerné zmeny a študenti sú izolovaní od študentiek.

Habeeb Yasir Rafo Saqat, I. S a j.a.

Qaraqosh
Interiér Kostola Nepoškvrneného počatia
Zdroj: wiki

PÝTAME SA ABSOLVENTA

Meno a priezvisko:

Ing. Tomáš Vyoral

Štúdium na SPŠSE Nitra:

1990 – 1994

Študijný odbor SPŠSE Nitra:

elektrotechnika

Univerzita:

Slovenská technická
univerzita v Bratislave
Fakulta elektrotechniky a
informatiky

Zamestnanie:

Mettler Toledo s.r.o.

Pracovná funkcia:

key account manager

Ing. Tomáš Vyoral je jedným z prvých absolventov denného štúdia na SPŠ Nitra. Momentálne pracuje vo firme Mettler Toledo s.r.o, ktorá vyrába a predáva váhové technológie. V súčasnosti je táto firma jeden z najväčších globálnych hráčov tohto segmentu v celosvetovom meradle.

Rozhovory s našimi absolventmi už tradične začíname s otázkami, ktoré sa týkajú našej strednej školy. Podobne túto tradíciu dodržíme aj vo vašom prípade. Spomínate si ešte na časy na strednej škole? Na ktorých profesorov si spomínate aj po rokoch a ktoré predmety vás najviac potrápili?

Keďže od skončenia štúdia na strednej škole už ubehlo takmer 30 rokov, priznám sa, že spomienky na tie časy sú už pomerne zahmlené. Ale veľa okamihov zostalo, samozrejme, vytesaných do pamäte, ako by sa stali včera.

Profesorov si pamätám takmer všetkých, a na všetkých mám príjemne spomienky. Najpamätnejšie sú však asi hodiny praxe s pánom

Ing. Tomáš Vyoral

profesorom Ďuranom, kde sme si užili veľa zábavy rôzneho druhu 😊.

Pekelný predmet bol pre mňa chémia, ktorú nás chodila učiť profesorka z gymnázia. Z toho sa mi vždy robili vyrážky na tvári... Doteraz sa sám sebe čudujem, ako som ten predmet zvládol. Z ostatných predmetov to bola časť predmetu slovenský jazyk a literatúra, konkrétne časť literatúra... rozbor diel a všetko okolo toho. Ale inak som mal ten predmet celkom rád. Na diktáty som sa vždy tešil. A ešte na jeden predmet si spomínam, základy ekológie. Učila nás to profesorka matematiky, pani Vaňová. Mal som vtedy pocit, že nás chce upísať k smrti. To boli stohy diktovaných poznámok, čo sme si museli na jej hodinách písať.

Pamätáte si ešte, aké otázky ste si vytiahli na maturitách?

Tak tu mám absolútny „výmaz“ pamäte! Vôbec nič, totálne okno. Ani na jednu si nespomínam. Dokonca nemám jasno ani v tom, z akých predmetov som maturoval 😊. Viem len, že to bol pomerne veľký stres, tak ako pre každého maturanta.

Najviac som bol vyklepaný z maturitných otázok z literatúry, ak sme z nich mali maturitu. Chémia tam našťastie nebola! Samozrejme, že som nebol pripravený na úplne všetky maturitné otázky, ale mal som celkom šťastnú ruku pri výbere. Potom sa mohli začať oslavy.

Vaše stredoškolské aj vysokoškolské štúdium bolo zamerané na elektrotechniku. Ako hodnotíte s odstupom času svoje rozhodnutie študovať práve elektrotechniku?

Ani na začiatku 8. ročníka základnej školy som nevedel, na akú strednú sa vyberiem. Električka ma v tej dobe celkom zaujímala, čo a ako funguje, a keďže sa v Mlynárčiach otváralo nové denné štúdium so zameraním na elektrotechniku a strojnictvo, bolo rozhodnuté. Rozhodnutie ísť týmto smerom vôbec neľutujem, aj keď je pravda, že je to odbor, ktorý sa veľmi dynamicky vyvíja a vyžaduje si to neustále vzdelávanie.

Momentálne ste zamestnaný na obchodníckej pozícii. Čo je vašou úlohou vo firme a na akých pracovných úlohách sa podieľate v súčasnosti?

Odo mňa, ako obchodníka, chce zamestnávateľ hlavne vysoké predaje produktov, ktoré vyrábame. Niekedy mám pocit, že chce aby som aj život položil za splnenie cieľov 😊.

Ale nie je to len o predaji. Ide aj o návrh celých technologických riešení v oblasti váženia, vo všetkých segmentoch priemyslu. Najväčšie projekty sú v posledných rokoch vo sfére výroby liekov, výživových doplnkov, potom potravinárstvo a automotive segment.

Od ukončenia vášho vysokoškolského štúdia už ubehlo zopár rokov. Predpokladám, že váš súčasný zamestnávateľ nie je prvým a zároveň jediným vo vašom kariérom životopeise. Kde všade, na akých pozíciách a s akými pracovnými úlohami ste pracovali v minulosti?

Tých zamestnaní po skončení vysokoškolského štúdia bolo už viacero. Avšak úplne najvýživnejšie bolo hneď to prvé. A to vo všetkých smeroch.

Hneď po škole sme so spolubývajúcim z intráku naďabli na ponuku práce pre nemeckú spoločnosť, s výrobnou pobočkou tu na Slovensku. Veľa ľudí sa na tu pozíciu nehrnulo, lebo si to vyžadovalo výkon práce v zahraničí. Išlo o inštalácie výrobných liniek, ich oživenie, doladenie chodu. Boli to výrobné linky pre polovodičový priemysel a neskôr výrobu optických napalovateľných diskov CD-R, DVD-R. Bola to sféra automatizácie, elektroniky, mechaniky a do istej miery aj PLC programovania. Toto zamestnanie mi prinieslo najviac učenia sa, skúseností a poznatkov, z ktorých čerpám dodnes. A to som sa na

vysokej škole venoval úplne inému zameraniu.

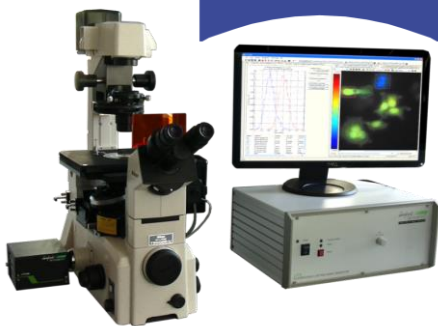
Dlhodobu sa takáto práca ale nedá vykonávať, má to svoje limity. Následne som po 5 rokoch nastúpil do nemeckého technologického koncernu Carl Zeiss, do divízie priemyselnej meracej techniky. Náplň práce bola identická s predošlým zamestnaním, ale jej výkon bol už len v rámci ČR a SR.

Po cca 15 rokoch som sa rozhodol zavesiť servisné náradie na kliniec a posunúť sa niekde inde. Podarilo sa to na obchodnícku pozíciu do japonskej spoločnosti SMC Priemyselná Automatizácia, pôsobiacej vo výrobe pneumatických komponentov pre automatizované systémy. Ak ma pamäť neklame, tak aj na SPŠSE sme dodávali vzdelávacie systémy na výuku pneumatických a hydraulických systémov.

No a odtiaľ po pár rokoch som zakotvil vo svojom poslednom zamestnaní u Mettler Toledo.

ZEISS

Z vašej odpovede je zrejmé, že vaše pracovné úlohy vás zaviedli do rôznych kútov sveta. Kde všade vás privedli vaše pracovné povinnosti?

Výhodou prvého zamestnania bolo, že človek precestoval a videl obrovský kus sveta. A zadarmo 😊. Na náklady zákazníka, ktorý to na konci dňa celé zaplatil.

Boli to hlavne krajiny v Ázii - Singapur, Čína, Taiwan. Neskôr to bola Amerika, veľa krajín EU, z blízkeho východu to bol Dubaj. Tie krajiny sa potom zvykli opakovať, tak už aj taký Singapur sa nám zdal byť bežný.

Ten, kto číta vašu odpoveď, by mohol nadobudnúť pocit, že musí byť úžasne mať takúto prácu. Avšak určite má takéto množstvo cestovania okrem pozitív aj tienisté stránky.

Čo s odstupom času hodnotíte ako pozitíva a čo ako negatíva práce v nadnárodnej spoločnosti, v ktorej ste absolvovali takéto množstvo pracovných ciest?

Obrovským pozitívom takej práce je, ako som spomenul vyššie, možnosť cestovania, spoznať kolegov na pobočkách v iných kútoch sveta. Tá práca bola veľmi zaujímavá po odbornej stránke. Po nástupe do firmy človeka kompletne zaškolili počas niekoľkých mesiacov v centrále v Nemecku, kde človek prvýkrát videl ich precíznosť a prístup k práci. Tam bol hlavný vývoj, tu na Slovensku len montážna pobočka.

S cestovaním a pobytom v rôznych krajinách je spojené aj obrovské množstvo nepublikovateľných príhod... s trochou humoru by som to zamestnanie zhrnul slovným spojením „veľa zážitkov – málo spomienok“ 😊.

Takéto povolanie má aj tienisté stránky a to je kočovný život. Neustále balenie a sedenie v lietadle. Človek prichádza o sociálne kontakty. Ak má niekto doma záväzky, takáto práca nebude to pravé orechové preňho. Vtedy si musí poriadne

zvážiť, či mu nadštandardné zárobky za to stoja.

Kto sa však chce výdatne zdokonaľiť vo svojich šoférskech zručnostiach, tak zamestnanie ako servisný technik alebo obchodný zástupca, vrelo odporúčam!

Ako sa vám po skončení štúdia podarilo naštartovať pracovnú kariéru? Čo boli hlavné atribúty, ktoré vám pomohli uspieť v zamestnaní?

Na túto otázku nepoznám presnú odpoveď. Myslím si, že po skončení VŠ veľa rovesníkov z fakulty nemalo jasnú predstavu, čím by sa chceli živiť. Mnohí z nich nakoniec išli pracovať mimo vyštudovaný odbor. Ja som sa však snažil zostať pri elektrotechnike. A veľké plus bola znalosť anglického jazyka a ochota cestovať za hranice.

Zmena zamestnávateľa vyžaduje určite neustále odborné zdokonaľovanie sa. Ako pristupujú firmy k školeniam, prípadne k odbornému rastu svojich zamestnancov?

Z vlastných skúseností môžem povedať, že každá technologická spoločnosť si takmer vždy vyškolí svojich nových zamestnancov tak, ako potrebuje. Určité kvalifikačné

predpoklady potencionálny zamestnanec však musí mať. Určite nebude prijímať zamestnávateľ, ktorý potrebuje PLC programátora, absolventa štúdia ekonomiky. Aj keď ktovie... aj taký ekonóm sa môže po nociach venovať samoštúdiu rebríkového programovania! 😊

To následné zdokonaľovanie zamestnanca majú väčšinou veľmi dobre vyriešené buď internými školeniami, alebo kurzami v externých spoločnostiach.

Vo svojom profesijnom živote ste boli v priamom kontakte s mnohými odvetviami priemyslu. Aké sú podľa vás v súčasnosti odborné požiadavky na absolventov štúdia elektrotechniky, mechatroniky a strojárstva?

Myslím si, že ideálne je mať vedomosti z každého smeru. A vôbec to nemusí byť hĺbková znalosť. Nemyslím si, že bude nejaký zamestnávateľ požadovať drtivé výpočty analýzy elektronického obvodu, derivácie alebo integrály. Znalosť tých základných princípov a zákonov v elektrotechnike, strojárstva, mechatroniky bude žiadaná, ale ostatné hlbšie znalosti

zamestnanca už zabezpečí zamestnávateľ školením.

Tak to bolo aj v mojom prípade v prvom zamestnaní pri inštalácii automatizovaných liniek. Bola to zmes elektrotechniky, mechanických zručností, strojárstva, PLC systémov a pneumatiky.

No a samozrejme je žiaduca istá miera praktickej gramotnosti 😊.

Na druhej strane aké osobnostné predpoklady by mali mať uchádzači o svoje prvé zamestnanie?

Doba sa od čias, kedy sme my skočili SPŠ, veľmi zmenila. Zmenili sa technológie, ktorých vývoj veľmi rýchlo napreduje, ale zmenili sa aj nároky uchádzačov o zamestnanie. V posledných rokoch počúvam od našich zákazníkov, že je veľký problém nájsť kvalitnú pracovnú silu na rôzne pozície. A je jedno, či absolventov SPŠ alebo VŠ. Vnímajú veľmi nízku mieru sebareflexie... čiže vysoké platové a pozíčné nároky s takmer nulovou praxou a podľa možnosti s flexibilnou pracovnou dobou a služobným autom.

Takže osobnostné predpoklady neuvádzam, skôr to, čo sa dá zlepšiť.

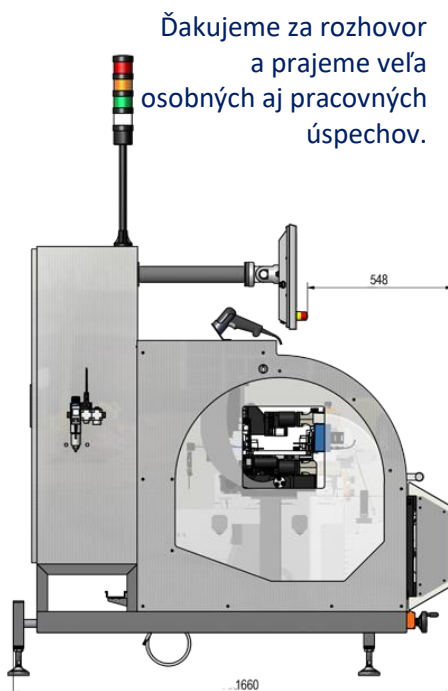
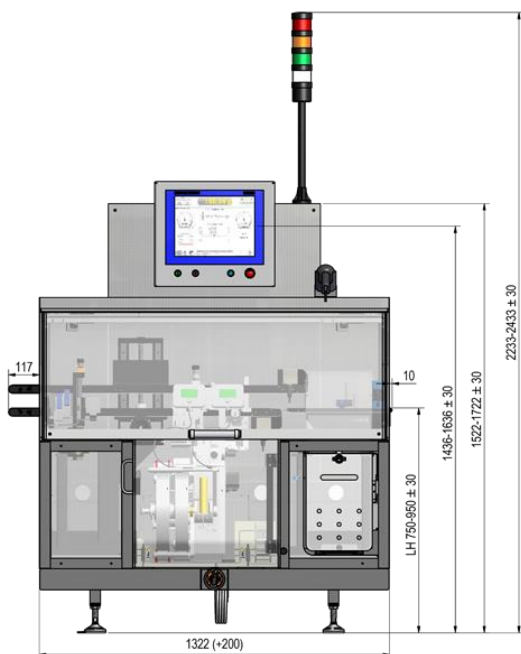
Čo by ste na záver nášho rozhovoru odkázali súčasným študentom našej školy?

To je ťažká otázka! 😊

Nech si mladí užívajú život, kým sú študentmi. Po štúdiu prídu už len seriózne povinnosti. A popri tom užívaní nech sa aj niečo naučia. Na tejto škole majú na to veľmi dobré zázemie, aj učiteľský zbor.

A ak si chcú bezstarostný život predĺžiť, tak treba ísť určite študovať na vysokú školu. To je podľa mňa to najkrajšie obdobie života, ktoré poskytuje veľa možností ísť si rozšíriť obzory niekde do zahraničia, napríklad do Spojených štátov, na letné brigády do zábavných parkov... odkiaľ si okrem iného prinesú zážitky na celý život!

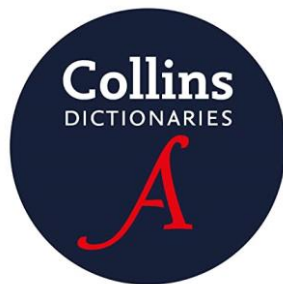
Študentom prajem veľa zdraru v húževnatom štúdiu, maturitách, prijímačkách... a učiteľskému zboru pevne nervy! :)))

Ďakujeme za rozhovor a prajeme veľa osobných aj pracovných úspechov.

PERMACRISIS

SLOVO ROKA 2022

TOP 10 SLOV ROKU 2022 PODĽA COLLINS DICTIONARY

Collinsov slovník je priekopníkom v oblasti vydávania slovníkov s takmer 200 ročnou tradíciou. Neustále sleduje a zaznamenáva jazykové zmeny, ktoré sa objavujú každý deň. Jeho databáza obsahuje viac ako 4,5 miliardy slov. Každoročne vyhodnocuje najviac vyhľadávané slová v danom roku.

V posledných dvoch rokoch sme zaznamenali vo svete viacero otrasov. Bojovali sme s pandémiou, jej následkami, novou vojnou v Európe aj s hospodárskou a politickou krízou. Len v samotnej Británii mali zatiaľ troch premiérov. Toto turbulentné obdobie najlepšie vystihuje termín permakríza. Tá je zodpovedná aj za niektoré ďalšie slová v prvej desiatke. Partygate je udalosť, ktorej sa podarilo odštartovať výmeny premiérov v Británii. Je vidieť, že prípona *-gate* preslávená termínom watergate, je stále živá a má čo ponúknuť aj v súčasnosti 😊. Ruská invázia na Ukrajinu spôsobuje energetický šok, ktorý sa snažia na Ukrajine zjemniť pomocou warm bank. Zároveň sme sa naučili ukrajinský pravopis a výslovnosť mesta Kyiv a zvýšená kontrola ruských oligarchov uviedla do života výraz lawfare.

Po pandémie sa udiali zásadné zmeny (vibe shift) aj v prístupe k zamestnaniu. Ľudia sa menej zaujímajú o kariérny rast a väčšiu dôležitosť prisudzujú kvalite života. To viedlo mileniánov k prístupu quiet quitting.

Sportswashing súvisí s práve prebiehajúcim šampionátom vo futbale. Týmto termínom sa znáša vlna kritiky na katarské orgány vzhľadom na nedodržiavanie ľudských práv a úmrtia robotníkov počas výstavby štadiónov.

Zhrnuté a sčítané, je to ťažká doba, ktorou sa začína Karolské obdobie v Británii. Avšak aj tu sa dá nájsť riešenie. Stále ho môžeme zvládnuť pomocou splooting-u 😊.

Permacrisis (permakríza) – predĺžené obdobie nestability a neistoty. Zahrňuje prebiehajúce krízy ako politická nestabilita, vojna na Ukrajine, klimatické zmeny a nárast životných nákladov, ktorým svet v súčasnosti čelí.

Kyiv – hlavné mesto Ukrajiny.

Partygate – politický škandál ohľadom spoločenských stretnutí, ktoré sa konali v britských vládnych úradoch v rokoch 2020 a 2021 v rozpore s obmedzeniami verejného zdravia, ktoré boli v tom čase nariadené.

Splooting – ležanie na bruchu s natiiahnutými nohami.

Warm bank – vykurovaná budova, kam sa môžu chodiť ohriať ľudia, ktorí si nemôžu dovoliť vykurovať svoj vlastný domov.

Carolean (karolský) – obdobie týkajúce sa vlády Karola III., panovníka Veľkej Británie a Severného Írska.

Lawfare – strategické využitie súdneho konania na zastrašenie alebo vytvorenie prekážky oponentovi.

Quiet quitting (odpájanie sa od práce) – prax nevykonávať viac práce, ako je zmluvne dohodnuté so zamestnávateľom, najmä preto, aby sme trávili viac času s osobnými voľnočasovými aktivitami a s rodinou. Zároveň, môže byť takto označená prax vykonávania malej alebo žiadnej práce počas prítomnosti na pracovisku.

Sportswashing – sponzorovanie alebo propagácia športových podujatí s cieľom zlepšiť si pošramotenú povesť alebo odpútať pozornosť od kontroverznej činnosti.

Vibe shift – významná zmena prevládajúceho kultúrneho trendu alebo atmosféry.

j.a.

**ZEM HRÁ HUDBU PRE VŠETKÝCH,
NIE VŠETCI JU VŠAK POČÚVAJÚ**

/Esej/

motto myšlienky Williama Shakespeara:

Zem hrá hudbu pre tých, ktorí počúvajú.

autor: Krištof Kováčik

Zem hrá hudbu pre tých, ktorí počúvajú. A tí, ktorí tú hudbu aj dokážu počuť, sú šťastní ľudia. Jeden je povznesený, že ho na ulici pozdravil sused alebo sa naňho usmialo pekné dievča. Iný človek má zničený celý deň, pretože ho na ulici pozdravil sused alebo sa naňho usmialo pekné dievča, kým on očakával ďaleko viac. Dráma tohto konkrétneho človeka sa odohráva úplne inde. Na sociálnych sieťach. Je to prízemnosť? Pre nás možno áno, pre neho nie. Taký človek nepotrebuje úsmev od suseda. Ani by si ho nevšimol. On vytvoril status, originálne video. A za to má mať len päťdesiat lajkov? Toto je tá hudba, ktorú Zem pre neho hrá? Nie, on očakáva inú hudbu. A nepočuje ju. Zem hrá dnes proti nemu, myslí si.

Iní ľudia si tú bariéru k hudbe postavili na svete biznisu. Najmenšiu šancu počuť nejakú hudbu Zeme však majú ľudia, ktorí stavili na svoju moc. Nedá sa obísť konflikt na Ukrajine. V tejto eseji som nemal v pláne analyzovať ten konflikt. Ani to robiť nebudem, avšak nemôžem ho obísť. Nejde to. Šialená túžba po absolútnej moci, ego jedného človeka či nacionalizmus politických špičiek a ich tvrdohlavosť sú definitívnou bodkou za akýkoľvek zmysluplný život. Hovoriť o „počúvaní hudby Zeme“ tu vyznieva až provokačne naivne. Vrátim sa však najskôr k pôvodným zámerom tejto eseje.

Domnievam sa, že základným predpokladom, aby sme počuli tú hudbu Zeme, je vážiť si život v jeho prirodzenosti. Nie takto: „Moje je lepšie ako tvoje, moje a zase moje. Môj osobný úspech odmenený závišťou iných, odmenený materiálnym bohatstvom, životom v komforte.“ Aj toto je hudba, ktorú chcú mnohí z nás počuť. Ale je to tá hudba Zeme? Je to tá hudba, ktorá je, takpovediac, zdravá? Rozhodne nie je.

Vidíme mnoho ľudí s materiálnym bohatstvom. Nie sú zväčša smutní, utiahnutí, aspoň napohľad. Sú skôr sebavedomí. Ale sú aj šťastní? Boli niekedy vo fáze,

kedy si povedali: „Ok, už mi stačí, idem robiť aj niečo pre iných.“ Nemôžem to vylúčiť, ale skôr nie. Ich snaženie v biznise nemá konca. Sú v pasci. Ak povolia, prevalcujú ich iní. Ich zdanlivá pohoda je vlastne obal, pod ktorým je stres.

Koľko úspešných, aspoň napohľad úspešných ľudí u nás, je dnes obvinených alebo obžalovaných z korupčných zločinov? Rozum nám nechce akceptovať, prečo to potreboval ten človek urobiť. Veď mal „všetko“! Ale naozaj mal všetko? Šarapatil u neho len nezdravý egoizmus? Nebolo to zhromažďovanie pozemkov, víl, firiem, iba jeho volaním o pomoc? Volanie človeka, ktorý chce z toho von a už to nejde čestnou cestou? On si púšťal a počul takú hudbu, o ktorej si myslel, že mu to prinesie šťastie, uspokojenie. Ale on nevedel, že to nebola hudba Zeme. To bola iba jeho hudba. Počúval vábivú, ale prízemnú komerciu mysliac si, že je to hodnota. Pretože ak je bohatstvo len cieľom, tak to zákonite zatieňuje iné ciele, ktoré sú eticky nepochybne na vyššej úrovni, ako je zhrňanie zisku.

Počuť hudbu Zeme je dar. Dar, vďaka ktorému vieme zmysluplne naložiť so životom našim i životmi iných. Dokonca aj úplne cudzích ľudí. Každý z nás s ním nakladá inak, pretože mnohí tú hudbu Zeme nikdy počuť nedokážu. No máme len jediný pokus tu na Zemi. Nie je podmienkou, že pri konaní dobra musíme byť chudobní, že nesmieme byť materiálne bohatí. Nežijeme predsa vo svete rozprávok, kde chudobný je vždy dobrý a bohatý je vždy zlý. Nakoniec, ak je bohatstvo len prostriedkom pre prospešné konanie a nie jeho cieľom, tak prečo nie? Plňme si ním sny. Majme však pri tom oči otvorené k okoliu a počúvajme tú hudbu Zeme.

Čo je vlastne tá hudba Zeme? Pomoc iným samotná? Alebo následná radosť z tej pomoci? Že ostatní sa tešia z našej aktivity? Áno. Toto všetko je hudba

Zeme. Opäť si spomeniem pomoc našim bratom z Ukrajiny. Je veľmi dojímavé vidieť pomáhať našincov ľuďom, ktorí nemajú skoro nič. Materiálne, ale ani ľudsky, pretože mnohým rodinám chýba otec. Otcov si vzala vojna a nikto netuší, koľkých vráti späť ich rodinám. Je dojímavé vidieť, ako tí ľudia jedia jedlo od nás, ako si kupujú šaty za naše peniaze, ako tá rodinka cestuje do škôlky aj vďaka našej pomoci, to je ten balzam na dušu, to je hudba Zeme pre našu dušu. Nie každý ju počuje. Veru nie.

A ako povedal tibetský filozof Dalajláma: „Hlavný zmysel v tomto živote je pomáhať druhým. A ak im nemôžete pomôcť, aspoň im neubližujte.“ A Európa tento výrok aj prekonala. Pomáha a neubližuje. Ubližuje niekto iný, na východe Európy. Pomáhať a mať pri tom dobrý pocit zo seba samého, to je tá hudba Zeme. Máme dôvod k hrdosti k samému sebe. Nie k hrdosti vyumelkovanej, narcistickej, egoistickej. Ale k filantropickej.

Dobrym príkladom filantropa je senegalský futbalista Sadio Mané. Z veľkých peňazí, ktoré vďaka futbalu zarobí, pravidelne posiela skoro všetko do svojej rodnej krajiny na rozvoj a pomoc chudobným ľuďom. Ako sám hovorí: „Odvďačujem sa životu za to, aké veľké šťastie som mal, pretože som sám pred pár rokmi žil v takejto chudobe.“

Zamyslime sa ešte raz nad vlastnosťami, kvôli ktorým hudbu Zeme niekto nepočuje. Honba za biznisom. Už som spomínal, že často sa z toho ani nedá vystúpiť. Egoizmus, zloba v nás. Ešte horšie je to pri kolektívnej zlobe. Svetoví diktátori terorizujú susedov v mene štátu, v mene občanov, ktorí ani netušia, o čom je reč. Keď geopolitika v 21. storočí vytláča kultúru, šport, priateľstvo, výchovu detí či samotný mier, to je úplne absurdné. Mávať zbraňami, a teraz nemyslím len konflikt na Ukrajine, to je hudba diktátorov, nie hudba Zeme.

Je tu hrozba, že raz nebude počuť hudbu Zeme nikto. Aj keď vojna skončí, hudba nebude. Je tu totiž životné prostredie prosiace o život. Aj veľa bežných ľudí si problém už dnes uvedomuje, nie sú to len aktivisti na čele s ich symbolom, mladou Gretou Thunberg. Ale aké sú ich skutky? Mnohí sa stanú odborníkmi pri pohľade na nejakú skládku, no keď môžu, nepohrdnú tzv. igelitkou, plastovým pohárom. Použitá rúška a respirátory končia v mori, v ktorom okrem rýb plávajú práve igelitové tašky. Niektorí sa zasmejú na fotografii morského koníka, ktorý drží vatovú tyčinku alebo na jeleňovi, ktorý má v paroží zaseknutú basketbalovú loptu. To sú však stále len triviálne problémy oproti uhlíkovému problému v priemysle. Emisie, tepelné elektrárne, rôzny odpad. Likvidujeme si dažďové pralesy, čo neurobíme my, dokončujú stovky obrovských požiarov každý rok. Staršie generácie sa nestačia čudovať, ako sme zmenili Zem ani nie za sto rokov. V dobrom alebo v zlom? V otázke životného prostredia jednoznačne v zlom. Nedobehlo nás to tak, že to už neotočíme?

Napriek tomu, keď to mám zhrnúť, nie som až taký pesimista. Momentálne, keď esej píšem, však netuším, ako skončí vojna na Ukrajine, to je fakt. Ale pokiaľ ide o klímu, mám radosť. Aktivity štátov, najmä v Európe, aktivity rôznych organizácií, ale dokonca aj aktivity na úrovni bežných ľudí sú na vzostupe. Moji starí rodičia nikdy v mojom veku neriešili napr. separáciu odpadu. Pre moju generáciu to je priam samozrejmá vec. Aj zálohovanie plastových fliaš, ktoré sa v našej krajine rozbehlo, nemá obdobu v histórii. Sú to dobré správy. A hoci neviem odhadnúť, nakoľko je to už neskoro, som optimista. Verím, že počuť tú prirodzenú hudbu Zeme bude stále možné. Aspoň pre nás, ktorí ju počuť dokážeme.

**Prajeme Vám
pokojné sviatky
a šťastný nový
rok 2023.**